

การพัฒนามาตรฐานการปฏิบัติการพยาบาลนิติจิตเวช THE DEVELOPMENT OF FORENSIC PSYCHIATRIC NURSING STANDARDS OF PRACTICE

เบญจวรรณ สามสาลี, พย.บ. (Benjawan Samsalee, B.N.S., APN.)*

อุทยา นาคเจริญ, พย.ด. (Utaya Nakcharoen, Ph.D., APN.)**

เพ็ญพรรณ ชิตวร, พย.บ. (Phenphan Chittawon, B.N.S.)***

ภาวินี บุตรแสน, พย.บ. (Bhawinee Butsaen, B.N.S.)***

Abstract

Objective: The objective of this study was to develop the forensic psychiatric nursing standards of practice.

Methods: The development of the forensic psychiatric nursing standards of practice is based on the framework of secondary and tertiary Standard of Nursing and Midwifery Service Organization 2005 together with review of the literatures relating to forensic psychiatric nursing. The Delphi Technique was utilized in this study to gather experts' opinion towards developing forensic psychiatric nursing standards of practice. Regarding the number of experts, thirteen experts were invited to validate the content of the forensic psychiatric nursing standards of practice. The sample consisted of 60 staff nurses from 3 Psychiatric Hospitals. Purposive sampling technique was used among 1) 30 staff nurses who are working in forensic

psychiatric services, and 2) 30 staff nurses who are working in psychiatric services. The different mean percentages of working routine according to the standard of forensic psychiatric nursing service between two groups of participants were analyzed.

Results: The findings showed 3 forensic psychiatric nursing standards of practice including 1) The forensic psychiatric nursing standards of practice according to Civil and Commercial Code with 8 sub-standards, 2) The forensic psychiatric nursing standards of practice according to Criminal Code with 9 sub-standards, and 3) The forensic psychiatric nursing standards of practice in terms of risk assessment and social safety with 9 sub-standards. Staff nurses who are working in forensic psychiatric services had the mean scores of the standard of forensic psychiatric nursing service higher than the mean scores of staff nurses who are working in psychiatric services ($p < .01$). The forensic

* พยาบาลวิชาชีพชำนาญการพิเศษ สถาบันกัลยาณ์ราชนครินทร์

** Corresponding author, พยาบาลวิชาชีพชำนาญการ สถาบันกัลยาณ์ราชนครินทร์ E-mail: utayaa@yahoo.com

*** พยาบาลวิชาชีพชำนาญการ สถาบันกัลยาณ์ราชนครินทร์

psychiatric nursing standards of practice is valid and can be implemented for forensic psychiatric patient care.

Keywords: Standard of practice, Forensic psychiatry, Nursing

บทคัดย่อ

วัตถุประสงค์: เพื่อพัฒนามาตรฐานการปฏิบัติการพยาบาลนิติจิตเวช

วิธีการศึกษา: การวิจัยพัฒนามาตรฐานการปฏิบัติการพยาบาลนิติจิตเวชครั้งนี้อาศัยแนวคิดมาตรฐานบริการการพยาบาลและผดุงครรภ์ระดับตติยภูมิและระดับตติยภูมิของสำนักงานพยาบาล พ.ศ. 2548 แนวคิดกระบวนการพยาบาลและการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง โดยนำเทคนิคเดลฟายมาใช้ในการรวบรวมความคิดเห็นจากผู้เชี่ยวชาญจำนวน 13 ท่าน กลุ่มตัวอย่าง คือ พยาบาลวิชาชีพที่ปฏิบัติงานในโรงพยาบาลจิตเวชจำนวน 3 แห่ง รวมทั้งสิ้นจำนวน 60 คน คัดเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจง ประกอบด้วย กลุ่มที่ 1 พยาบาลวิชาชีพที่กำลังปฏิบัติงานดูแลผู้ป่วยนิติจิตเวชจำนวน 30 คน และ กลุ่มที่ 2 พยาบาลวิชาชีพที่กำลังปฏิบัติงานดูแลผู้ป่วยจิตเวชจำนวน 30 คน วิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย ร้อยละและทดสอบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยการปฏิบัติกิจกรรมตามมาตรฐานการปฏิบัติการพยาบาลนิติจิตเวชระหว่างกลุ่มตัวอย่างทั้ง 2 กลุ่ม

ผลการศึกษา: มาตรฐานการปฏิบัติการพยาบาลนิติจิตเวช ประกอบด้วย 3 มาตรฐานหลัก ได้แก่ 1) มาตรฐานการปฏิบัติการพยาบาลนิติจิตเวชด้านการประเมินความสามารถของ

บุคคลในการดำเนินชีวิตประจำวันตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ จำนวน 8 มาตรฐานย่อย 2) มาตรฐานการปฏิบัติการพยาบาลนิติจิตเวชด้านการประเมินความสามารถของบุคคลในการต่อสู้คดีตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 14 จำนวน 9 มาตรฐานย่อยและ 3) มาตรฐานการปฏิบัติการพยาบาลนิติจิตเวชด้านการประเมินภาวะอันตรายและความปลอดภัยต่อสังคมตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 48 จำนวน 9 มาตรฐานย่อย โดยพบว่ากลุ่มตัวอย่างที่กำลังปฏิบัติงานดูแลผู้ป่วยนิติจิตเวชมีคะแนนเฉลี่ยทั้งกิจกรรมการพยาบาลและผลลัพธ์ที่คาดหวังสูงกว่ากลุ่มที่กำลังปฏิบัติงานดูแลผู้ป่วยจิตเวชอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < .01$) มาตรฐานการปฏิบัติการพยาบาลนิติจิตเวชฉบับนี้เป็นมาตรฐานที่มีความตรง สามารถนำไปใช้เป็นแนวทางในการปฏิบัติการพยาบาลเพื่อดูแลผู้ป่วยนิติจิตเวชได้จริง

คำสำคัญ: มาตรฐานการปฏิบัติ นิติจิตเวช การพยาบาล

ความสำคัญของปัญหา

การบริการด้านนิติจิตเวชเป็นการจัดบริการเพื่อให้บริการตรวจวินิจฉัย บำบัด รักษา และฟื้นฟูสมรรถภาพ รวมทั้งการป้องกันการกระทำผิดซ้ำในบุคคลที่มีปัญหาสุขภาพจิตหรือจิตเวชที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับกระบวนการยุติธรรมหรือความเป็นธรรมทางสังคม ปัจจุบันกรมสุขภาพจิตได้มีนโยบายให้โรงพยาบาลจิตเวชทุกแห่งในสังกัดกรมสุขภาพจิตเป็นหน่วยงานที่ให้บริการจิตเวชยุ่งยากซับซ้อน ซึ่งหมายรวมถึงการบริการด้านนิติจิตเวชด้วย ดังนั้นโรงพยาบาลจิตเวชทุกแห่งในสังกัดกรม

สุขภาพจิตจะต้องให้บริการด้านนิติจิตเวชเพื่อให้ผู้ป่วยนิติจิตเวชสามารถเข้าถึงบริการนิติจิตเวชในโรงพยาบาลจิตเวชใกล้บ้านในแต่ละเขตบริการสุขภาพได้ภายใต้มาตรฐานเดียวกัน

อย่างไรก็ตามจากการสอบถามความคิดเห็นของบุคลากรสหวิชาชีพที่มารับการอบรมในหลักสูตรกระบวนการนิติจิตเวชสำหรับทีมสหวิชาชีพของสถาบันกัลยาณ์ราชนครินทร์ในปีงบประมาณ 2558 และ 2559 จำนวน 2 รุ่น รุ่นละ 60 คน พบว่าบุคลากรสหวิชาชีพที่ต้องปฏิบัติหน้าที่ในการให้บริการด้านนิติจิตเวชในโรงพยาบาลดังกล่าวยังไม่มีความมั่นใจในความรู้ความสามารถและทักษะในการให้บริการแก่ผู้ป่วยนิติจิตเวช โดยเฉพาะวิชาชีพพยาบาล ซึ่งเป็นบุคลากรหลักในการให้บริการด้านนิติจิตเวช โดยพยาบาลวิชาชีพระบุว่า ไม่มีความมั่นใจในการให้บริการด้านนิติจิตเวชบางคนไม่เคยมีความรู้เกี่ยวกับงานด้านนิติจิตเวชมาก่อน ในขณะที่บางคนระบุว่า พอจะมีความรู้มาบ้างแต่ไม่มั่นใจว่าความรู้และความเข้าใจดังกล่าวถูกต้องหรือไม่กลัวทำงานผิดพลาดเพราะเป็นงานที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการยุติธรรม

อย่างไรก็ตาม ถึงแม้ว่าการให้บริการพยาบาลด้านนิติจิตเวชของพยาบาลวิชาชีพในประเทศไทยที่ผ่านมา ได้อาศัยมาตรฐานการพยาบาลนิติจิตเวชที่พัฒนาขึ้นโดย เบญจวรรณ สามสาลี, นุปผา คงเดือน, และเพ็ญพรรณ ชิตวร (2551) แต่กลับพบว่ามาตรฐานดังกล่าวยังมีข้อจำกัดคือ ไม่ได้ระบุกิจกรรมการพยาบาลที่เฉพาะเจาะจงต้องปฏิบัติในประเด็นความสามารถของบุคคลในการดำเนินชีวิตประจำวัน ความสามารถในการต่อสู้คดี และภาวะอันตราย

ต่อสังคมของผู้ป่วยนิติจิตเวชตามวัตถุประสงค์ของการส่งตรวจตามกฎหมาย ในขณะที่พยาบาลวิชาชีพที่ปฏิบัติงานในโรงพยาบาลจิตเวชต้องการมาตรฐานการพยาบาลที่เฉพาะเจาะจงตามวัตถุประสงค์ของการส่งตรวจตามกฎหมายสำหรับผู้ป่วยนิติจิตเวช เพื่อให้ผู้ป่วยนิติจิตเวชได้รับการตอบสนองตามสภาพปัญหาและความต้องการที่แท้จริง

มาตรฐานการพยาบาลเป็นองค์ประกอบสำคัญในการประกันคุณภาพการพยาบาล ซึ่งเป็นข้อความที่บ่งบอกถึงการพยาบาลที่ต้องการประกอบด้วยข้อความที่อธิบายแนวทางการปฏิบัติและเกณฑ์ที่สามารถประเมินประสิทธิภาพของการพยาบาล (สำนักการพยาบาล, 2550) ดังนั้นการมีมาตรฐานการปฏิบัติการพยาบาลนิติจิตเวชที่เฉพาะเจาะจง ตรงกับสภาพปัญหาและความต้องการของผู้ป่วยนิติจิตเวช และพยาบาลวิชาชีพที่ปฏิบัติงานในโรงพยาบาลจิตเวชสามารถนำไปปฏิบัติได้จริงจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่ง การวิจัยครั้งนี้จึงเป็นการพัฒนามาตรฐานการปฏิบัติการพยาบาลนิติจิตเวชในประเด็นการประเมินความสามารถของบุคคลในการดำเนินชีวิตประจำวัน ความสามารถในการต่อสู้คดี และภาวะอันตรายต่อสังคมของผู้ป่วยนิติจิตเวช เพื่อเป็นแนวทางให้พยาบาลวิชาชีพที่ปฏิบัติงานในโรงพยาบาลจิตเวชสามารถนำไปปฏิบัติ อันจะเกิดประโยชน์แก่พยาบาลวิชาชีพผู้ปฏิบัติ ผู้กำกับดูแลการปฏิบัติ และผู้รับบริการในทุกโรงพยาบาลจิตเวชสังกัดกรมสุขภาพจิตที่เป็นมาตรฐานเดียวกันต่อไป

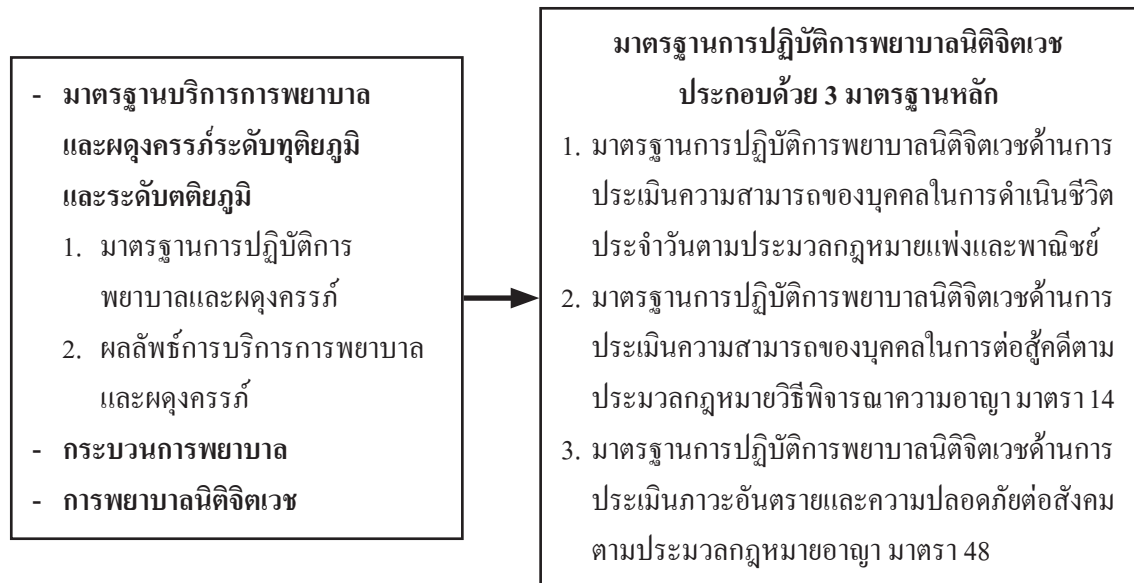
วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อพัฒนามาตรฐานการปฏิบัติการพยาบาล

นิติจิตเวชในประเด็นการประเมินความสามารถ
ของบุคคลในการดำเนินชีวิตประจำวัน ความ

สามารถในการต่อสู้คดี และภาวะอันตรายต่อ
สังคมของผู้ป่วยนิติจิตเวช

กรอบแนวคิดการวิจัย

แผนภาพที่ 1: กรอบแนวคิดการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการพัฒนามาตรฐานการพยาบาล (Nursing standard development study) เพื่อพัฒนามาตรฐานการปฏิบัติการพยาบาลนิติจิตเวชในประเด็นความสามารถของบุคคลและภาวะอันตรายต่อสังคมสำหรับผู้ป่วยนิติจิตเวช โดยอาศัยแนวคิดมาตรฐานบริการการพยาบาล และผดุงครรภ์ระดับตติยภูมิและระดับตติยภูมิ พ.ศ. 2548 (สภาการพยาบาล, 2548) และแนวคิดกระบวนการพยาบาล ร่วมกับการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับการพยาบาลนิติจิตเวช พร้อมทั้งได้นำเทคนิคเดลฟาย (Delphi Technique) ซึ่งเป็นเทคนิคการวิจัยเพื่อศึกษาแนวโน้มของ

เหตุการณ์หรือปรากฏการณ์ต่าง ๆ ในอนาคตมาใช้ในการรวบรวมความคิดเห็นจากผู้เชี่ยวชาญในการพัฒนาร่างมาตรฐานการปฏิบัติการพยาบาลนิติจิตเวชก่อนนำไปทดลองใช้ในพยาบาลวิชาชีพที่ให้การดูแลผู้ป่วยนิติจิตเวช

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ พยาบาลวิชาชีพที่กำลังปฏิบัติงานในโรงพยาบาลสังกัดกรมสุขภาพจิต กลุ่มตัวอย่าง คือ พยาบาลวิชาชีพที่กำลังปฏิบัติงานในโรงพยาบาลสังกัดกรม

สุขภาพจิต จำนวน 3 แห่ง ซึ่งเป็นโรงพยาบาลที่มีผู้ป่วยนิติจิตเวชมารับบริการทั้งแผนกผู้ป่วยนอกและผู้ป่วยในในช่วงที่ทำการศึกษาระหว่างเดือนมีนาคม ถึง เดือน พฤษภาคม 2559 ได้แก่ สถาบันกัลยาณ์ราชนครินทร์ โรงพยาบาลจิตเวชสงขลาราชนครินทร์ และโรงพยาบาลจิตเวชขอนแก่นราชนครินทร์ คัดเลือกกลุ่มตัวอย่างโดยใช้วิธีการเลือกแบบเฉพาะเจาะจง จำนวน 60 คน แบ่งเป็น 2 กลุ่ม กลุ่มละ 30 คน โดยมีเกณฑ์ในการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่าง ดังนี้

กลุ่มที่ 1 พยาบาลวิชาชีพที่กำลังปฏิบัติงานดูแลผู้ป่วยนิติจิตเวช จำนวน 30 คน หน่วยงานละ 10 คน โดยปฏิบัติงาน ณ แผนกผู้ป่วยใน ผ่านการอบรมในหลักสูตรเฉพาะทางสาขาการพยาบาลจิตเวชและสุขภาพจิต หรือจบปริญญาโท พยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการพยาบาลสุขภาพจิตและจิตเวช และยินดีให้ความร่วมมือในการวิจัย

กลุ่มที่ 2 พยาบาลวิชาชีพที่กำลังปฏิบัติงานดูแลผู้ป่วยจิตเวช จำนวน 30 คน หน่วยงานละ 10 คน โดยปฏิบัติงาน ณ แผนกผู้ป่วยใน ผ่านการอบรมในหลักสูตรเฉพาะทางสาขาการพยาบาลจิตเวชและสุขภาพจิต หรือจบปริญญาโท พยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการพยาบาลสุขภาพจิตและจิตเวช และยินดีให้ความร่วมมือในการวิจัย

การพิทักษ์สิทธิกลุ่มตัวอย่าง

วิจัยฉบับนี้ได้ผ่านการเห็นชอบจากคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในคนของทั้ง 3 หน่วยงาน ได้แก่ สถาบันกัลยาณ์ราชนครินทร์ โรงพยาบาลจิตเวชสงขลาราชนครินทร์ และโรงพยาบาลจิตเวชขอนแก่นราชนครินทร์ ก่อนนำร่างมาตรฐานการปฏิบัติการพยาบาลนิติจิตเวชฉบับสมบูรณ์ไปทดลองใช้

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

แบบสอบถามการปฏิบัติกิจกรรมตามมาตรฐานการปฏิบัติการพยาบาลนิติจิตเวชที่คณะผู้วิจัยสร้างขึ้นตามกิจกรรมและผลลัพธ์ที่คาดหวังที่กำหนดไว้ในมาตรฐานการปฏิบัติการพยาบาลนิติจิตเวชฉบับสมบูรณ์

ขั้นตอนการพัฒนามาตรฐานการปฏิบัติการพยาบาลนิติจิตเวช

1. ทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับการพยาบาลผู้ป่วยนิติจิตเวช
2. จัดทำร่างมาตรฐานการปฏิบัติการพยาบาลนิติจิตเวช ประกอบด้วยมาตรฐานหลักจำนวน 3 มาตรฐาน มาตรฐานย่อย จำนวน 26 มาตรฐาน มีกิจกรรมการพยาบาลรวมทั้งสิ้นจำนวน 184 กิจกรรม และผลลัพธ์ที่คาดหวังจำนวน 40 ผลลัพธ์
3. จัดทำเกณฑ์ชี้วัดคุณภาพการปฏิบัติการพยาบาลนิติจิตเวชในประเด็นความสามารถของบุคคลและภาวะอันตรายต่อสังคมของผู้ป่วยนิติจิตเวช
4. กำหนดผู้ทรงคุณวุฒิในการตรวจสอบความตรงของเนื้อหามาตรฐานการปฏิบัติการพยาบาลนิติจิตเวช จำนวน 13 ท่าน ประกอบด้วย
 - 1) พยาบาลวิชาชีพผู้เชี่ยวชาญด้านการพยาบาลผู้ป่วยนิติจิตเวชจำนวน 8 ท่าน
 - 2) พยาบาลวิชาชีพผู้เชี่ยวชาญด้านการพัฒนามาตรฐานทางการพยาบาลสุขภาพจิตและจิตเวชจำนวน 2 ท่าน
 - 3) อาจารย์พยาบาลผู้เชี่ยวชาญด้านการพัฒนามาตรฐานทางการพยาบาลสุขภาพจิตและจิตเวชจำนวน 3 ท่าน
5. นำร่างมาตรฐานการปฏิบัติการพยาบาลนิติจิตเวชไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิทั้ง 13 ท่าน ตรวจสอบ

ความตรงของเนื้อหาจำนวน 5 รอบ โดยจะทำการปรับแก้เนื้อหาตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิในแต่ละรอบก่อน แล้วจึงส่งกลับไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจซ้ำจนครบ 5 รอบ จนได้ร่างมาตรฐานการปฏิบัติการพยาบาลนิติจิตเวชฉบับสมบูรณ์เพื่อนำไปทดลองใช้ โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

5.1 นำร่างมาตรฐานการปฏิบัติการพยาบาลนิติจิตเวชฉบับที่ 1 ไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบในรอบที่ 1 หลังจากนั้นปรับแก้ร่างมาตรฐานการปฏิบัติการพยาบาลนิติจิตเวชตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิจนได้ร่างมาตรฐานการปฏิบัติการพยาบาลนิติจิตเวชฉบับที่ 2

5.2 นำร่างมาตรฐานการปฏิบัติการพยาบาลนิติจิตเวชฉบับที่ 2 ไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจเป็นรอบที่ 2 และปรับแก้ร่างมาตรฐานการปฏิบัติการพยาบาลนิติจิตเวชตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิ จนได้ร่างมาตรฐานการปฏิบัติการพยาบาลนิติจิตเวชฉบับที่ 3

5.3 นำร่างมาตรฐานการปฏิบัติการพยาบาลนิติจิตเวชฉบับที่ 3 ไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิเป็นรอบที่ 3 เพื่อให้ผู้ทรงคุณวุฒิลงความเห็นในแต่ละกิจกรรมการพยาบาลและผลลัพธ์ที่คาดหวังว่า ใช่ หรือ ไม่ใช่ กิจกรรมและผลลัพธ์ที่คาดหวังในมาตรฐานการปฏิบัติการพยาบาลนิติจิตเวช หลังจากนั้นนำคำตอบจากการลงความเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิมาคำนวณหาค่าร้อยละและคัดเลือกข้อความที่ผู้ทรงคุณวุฒิตอบว่า ใช่ ตั้งแต่ร้อยละ 80 ขึ้นไปไว้ (บุญใจ ศรีสถิตยัณรากร, 2547) พร้อมทั้งปรับแก้เนื้อหาตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิ จนได้ร่างมาตรฐานการปฏิบัติการพยาบาลนิติจิตเวชฉบับที่ 4

5.4 นำร่างมาตรฐานการปฏิบัติการ

พยาบาลนิติจิตเวชฉบับที่ 4 ไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิเป็นรอบที่ 4 เพื่อให้ผู้ทรงคุณวุฒิลงความเห็นในแต่ละกิจกรรมการพยาบาลและผลลัพธ์ที่คาดหวังว่าจะสามารถปฏิบัติได้จริงและผลลัพธ์ที่คาดหวังเป็นไปตามที่กำหนดไว้ โดยให้ผู้ทรงคุณวุฒิแสดงความคิดเห็นในแต่ละกิจกรรมย่อยเป็นมาตรฐานประมาณค่า 5 ระดับ จากเห็นด้วยน้อยที่สุดจนถึงเห็นด้วยมากที่สุด ดังนี้

	เห็นด้วย					
น้อยที่สุด	1	2	3	4	5	มากที่สุด

หลังจากนั้นนำคำตอบจากการลงความเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิมาวิเคราะห์หาความสอดคล้องโดยหาค่ามัธยฐานและค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ของแต่ละข้อ คัดเลือกกิจกรรมย่อยที่คะแนนมัธยฐานตั้งแต่ 3.5 ขึ้นไป ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ไม่เกิน 1.5 ไว้ (บุญใจ ศรีสถิตยัณรากร, 2547) พร้อมทั้งปรับแก้เนื้อหาตามข้อเสนอแนะ จนได้ร่างมาตรฐานการปฏิบัติการพยาบาลนิติจิตเวชฉบับที่ 5

5.5 นำร่างมาตรฐานการปฏิบัติการพยาบาลนิติจิตเวชฉบับที่ 5 ไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิเป็นรอบที่ 5 และให้ผู้ทรงคุณวุฒิแสดงความคิดเห็นในแต่ละกิจกรรมและผลลัพธ์ที่คาดหวังเป็นมาตรฐานประมาณค่า 5 ระดับเช่นเดียวกับในข้อ 5.4 จนได้ร่างมาตรฐานการปฏิบัติการพยาบาลนิติจิตเวชฉบับสมบูรณ์ที่พร้อมนำไปทดลองใช้ในสถานการณ์จริง

6. นำร่างมาตรฐานการปฏิบัติการพยาบาลนิติจิตเวชฉบับสมบูรณ์ไปทดลองใช้ โดยให้พยาบาลวิชาชีพที่ได้รับการคัดเลือกเป็นกลุ่ม

ตัวอย่างจากสถานที่รวบรวมข้อมูลทั้ง 3 หน่วยงาน
นำไปทดลองใช้หน่วยงานละ 20 คน ดังนี้

6.1 ให้พยาบาลวิชาชีพที่กำลังปฏิบัติงานดูแลผู้ป่วยนิติจิตเวช จำนวน 10 คน นำไปทดลองใช้

6.2 ให้พยาบาลวิชาชีพที่กำลังปฏิบัติงานดูแลผู้ป่วยจิตเวช จำนวน 10 คน นำไปทดลองใช้

7. ประเมินผลการนำร่างมาตรฐานการปฏิบัติการพยาบาลนิติจิตเวชฉบับสมบูรณ์ไปทดลองใช้จากทั้ง 3 หน่วยงานตามที่ระบุไว้ในข้อ 6

7.1 วิเคราะห์หาค่าร้อยละของการปฏิบัติกิจกรรมตามมาตรฐานการปฏิบัติการพยาบาลนิติจิตเวชของกลุ่มตัวอย่างที่นำร่างมาตรฐานการปฏิบัติการพยาบาลนิติจิตเวชฉบับสมบูรณ์ไปทดลองใช้ในผู้ป่วยนิติจิตเวช

7.2 ทดสอบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยที่ได้จากแบบสอบถามการปฏิบัติกิจกรรมและผลลัพธ์ที่คาดหวังตามมาตรฐานการปฏิบัติการพยาบาลนิติจิตเวชระหว่างกลุ่มตัวอย่างที่นำร่างมาตรฐานการปฏิบัติการพยาบาลนิติจิตเวชฉบับสมบูรณ์ไปทดลองใช้ในผู้ป่วยนิติจิตเวชและกลุ่มตัวอย่างที่นำไปทดลองในผู้ป่วยจิตเวช

8. ได้มาตรฐานการปฏิบัติการพยาบาลนิติจิตเวชฉบับสมบูรณ์ พร้อมทั้งจะนำไปเผยแพร่ให้พยาบาลวิชาชีพผู้ปฏิบัติงานด้านนิติจิตเวชในหน่วยงานสังกัดกรมสุขภาพจิตใช้เป็นแนวทางในการปฏิบัติงานให้บริการด้านการพยาบาลนิติจิตเวชต่อไป

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ผู้วิจัยเข้าพบพยาบาลวิชาชีพที่กำลังปฏิบัติงานดูแลผู้ป่วยนิติจิตเวชที่ได้รับการคัด

เลือกเป็นกลุ่มตัวอย่างของโรงพยาบาลทั้ง 3 แห่ง เพื่อชี้แจงขั้นตอนการนำร่างมาตรฐานการปฏิบัติการพยาบาลนิติจิตเวชไปทดลองปฏิบัติกับผู้ป่วยนิติจิตเวชในหน่วยงานของตนเองและการตอบแบบสอบถามการปฏิบัติกิจกรรมตามมาตรฐานการปฏิบัติการพยาบาลนิติจิตเวช ภายหลังจากนำร่างมาตรฐานการปฏิบัติการพยาบาลนิติจิตเวชไปทดลองปฏิบัติกับผู้ป่วยนิติจิตเวชเสร็จเรียบร้อยแล้ว

2. ผู้วิจัยเข้าพบพยาบาลวิชาชีพที่กำลังปฏิบัติงานดูแลผู้ป่วยจิตเวชที่ได้รับการคัดเลือกเป็นกลุ่มตัวอย่างของโรงพยาบาลทั้ง 3 แห่ง เพื่อชี้แจงขั้นตอนการนำร่างมาตรฐานการปฏิบัติการพยาบาลนิติจิตเวชไปทดลองปฏิบัติกับผู้ป่วยจิตเวชในหน่วยงานของตนเอง และการตอบแบบสอบถามการปฏิบัติกิจกรรมตามมาตรฐานการปฏิบัติการพยาบาลนิติจิตเวช ภายหลังจากนำร่างมาตรฐานการปฏิบัติการพยาบาลนิติจิตเวชไปทดลองปฏิบัติกับผู้ป่วยจิตเวชเสร็จเรียบร้อยแล้ว

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. วิเคราะห์หาความสอดคล้องของความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิต่อกิจกรรมและผลลัพธ์ที่คาดหวังในร่างมาตรฐานการพยาบาลนิติจิตเวชในรอบที่ 3 ด้วยการแจกแจงความถี่ ค่าเฉลี่ย และร้อยละ

2. วิเคราะห์หาความสอดคล้องของความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิต่อกิจกรรมย่อยในร่างมาตรฐานการพยาบาลนิติจิตเวช ในรอบที่ 4 และรอบที่ 5 ด้วยการแจกแจงค่ามัธยฐานและค่าพิสัยระหว่างควอไทล์

3. วิเคราะห์หาค่าร้อยละของการปฏิบัติกิจกรรมตามมาตรฐานการปฏิบัติการพยาบาล

นิติจิตเวชของกลุ่มตัวอย่างที่นำร่างมาตรฐานการปฏิบัติการพยาบาลนิติจิตเวชฉบับสมบูรณ์ไปทดลองใช้ในผู้ป่วยนิติจิตเวช

4. วิเคราะห์ Independent t-test ทดสอบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยที่ได้จากแบบสอบถามการปฏิบัติกิจกรรมตามมาตรฐานการปฏิบัติการพยาบาลนิติจิตเวชระหว่างกลุ่มตัวอย่างที่กำลังปฏิบัติงานดูแลผู้ป่วยนิติจิตเวชและกลุ่มตัวอย่างที่กำลังปฏิบัติงานดูแลผู้ป่วยจิตเวช

ผลการวิจัย

1. ความสอดคล้องของความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิต่อร่างมาตรฐานการปฏิบัติการพยาบาลนิติจิตเวช

ผลการวิเคราะห์ความสอดคล้องของความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 13 ท่าน ที่มีต่อร่างมาตรฐานการปฏิบัติการพยาบาลนิติจิตเวช รอบที่ 3 พบว่า ผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่านมีความเห็นสอดคล้องกันในแต่ละกิจกรรมการพยาบาลและผลลัพธ์ที่คาดหวังที่เกิดขึ้นกับผู้ป่วยทุกข้อมากกว่าร้อยละ 80 ซึ่งสามารถนำไปจัดทำเป็นร่างมาตรฐานการปฏิบัติการพยาบาลนิติจิตเวชได้

ส่วนค่ามัธยฐานและพิสัยระหว่างควอไทล์ของคะแนนความเห็นด้วยของผู้ทรงคุณวุฒิที่มีต่อร่างมาตรฐานการปฏิบัติการพยาบาลนิติจิตเวชในรอบที่ 4 และ รอบที่ 5 พบว่า กิจกรรมการพยาบาลและผลลัพธ์ที่คาดหวังกับผู้ป่วยในแต่ละมาตรฐานหลักเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ คือ ค่ามัธยฐานมากกว่า 3.5 ทุกข้อ (Mean = 5) และมีค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ไม่เกิน 1.50 (ระหว่าง 0 – 1.0) ดังนั้น กิจกรรมการพยาบาลและผลลัพธ์ที่คาดหวัง

ที่เกิดขึ้นกับผู้ป่วยจึงนำไปจัดทำเป็นร่างมาตรฐานการปฏิบัติการพยาบาลนิติจิตเวชฉบับสมบูรณ์และนำไปให้พยาบาลวิชาชีพทดลองปฏิบัติในสถานการณ์จริง

2. ผลของการนำร่างมาตรฐานการปฏิบัติการพยาบาลนิติจิตเวชฉบับสมบูรณ์ไปทดลองปฏิบัติ

จากการนำร่างมาตรฐานการปฏิบัติการพยาบาลนิติจิตเวชฉบับสมบูรณ์ไปให้พยาบาลวิชาชีพที่กำลังปฏิบัติงานดูแลผู้ป่วยนิติจิตเวชทดลองใช้ในสถานการณ์จริง ทั้ง 3 โรงพยาบาล จำนวน 30 คน พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่สามารถปฏิบัติกิจกรรมการพยาบาลตามมาตรฐานการปฏิบัติการพยาบาลนิติจิตเวชในแต่ละมาตรฐานย่อยได้และมีผลลัพธ์ที่คาดหวังที่เกิดขึ้นกับผู้ป่วยมากกว่า ร้อยละ 80.00 มีเพียงบางกิจกรรมการพยาบาลในแต่ละมาตรฐานย่อยที่กลุ่มตัวอย่างปฏิบัติได้ไม่ถึง ร้อยละ 80.00

3. เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยการปฏิบัติกิจกรรมการพยาบาลและผลลัพธ์ที่คาดหวังตามมาตรฐานการปฏิบัติการพยาบาลนิติจิตเวช

ผลการเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยการปฏิบัติกิจกรรมการพยาบาลและผลลัพธ์ที่คาดหวังกับผู้ป่วยตามมาตรฐานการปฏิบัติการพยาบาลนิติจิตเวชพบว่า พยาบาลวิชาชีพกลุ่มที่กำลังปฏิบัติงานดูแลผู้ป่วยนิติจิตเวชมีคะแนนเฉลี่ยทั้งกิจกรรมการพยาบาลและผลลัพธ์ที่คาดหวังสูงกว่ากลุ่มที่กำลังปฏิบัติงานดูแลผู้ป่วยจิตเวชอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < .01$) ทั้ง 3 มาตรฐานหลัก ดังตารางที่ 1, 2 และ 3

ตารางที่ 1 ผลการเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยการปฏิบัติกิจกรรมการพยาบาลและผลลัพธ์ที่คาดหวังตามมาตรฐานการปฏิบัติการพยาบาลนิติจิตเวชด้านการประเมินความสามารถของบุคคลในการดำเนินชีวิตประจำวันตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

ผลการปฏิบัติตามมาตรฐานฯ	n	Mean	S.D.	t	df	p-value
คะแนนเฉลี่ยของการปฏิบัติกิจกรรมการพยาบาล						
กลุ่มที่กำลังปฏิบัติงานดูแลผู้ป่วยนิติจิตเวช	30	49.70	7.830	4.802	58	.000
กลุ่มที่กำลังปฏิบัติงานดูแลผู้ป่วยจิตเวช	30	27.83	23.680			
คะแนนเฉลี่ยของผลลัพธ์ที่คาดหวัง						
กลุ่มที่กำลังปฏิบัติงานดูแลผู้ป่วยนิติจิตเวช	30	12.70	.749	4.909	58	.000
กลุ่มที่กำลังปฏิบัติงานดูแลผู้ป่วยจิตเวช	30	7.30	5.977			

ตารางที่ 2 ผลการเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยการปฏิบัติกิจกรรมการพยาบาลและผลลัพธ์ที่คาดหวังตามมาตรฐานการปฏิบัติการพยาบาลนิติจิตเวชด้านการประเมินความสามารถของบุคคลในการต่อสู้คดีตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญามาตรา 14

ผลการปฏิบัติตามมาตรฐานฯ	n	Mean	S.D.	t	df	p-value
คะแนนเฉลี่ยของการปฏิบัติกิจกรรมการพยาบาล						
กลุ่มที่กำลังปฏิบัติงานดูแลผู้ป่วยนิติจิตเวช	30	59.87	14.977	4.672	58	.000
กลุ่มที่กำลังปฏิบัติงานดูแลผู้ป่วยจิตเวช	30	30.73	30.691			
คะแนนเฉลี่ยของผลลัพธ์ที่คาดหวัง						
กลุ่มที่กำลังปฏิบัติงานดูแลผู้ป่วยนิติจิตเวช	30	17.37	3.557	4.694	58	.000
กลุ่มที่กำลังปฏิบัติงานดูแลผู้ป่วยจิตเวช	30	9.27	8.757			

ตารางที่ 3 ผลการเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยการปฏิบัติกิจกรรมการพยาบาลและผลลัพธ์ที่คาดหวังตามมาตรฐานการปฏิบัติการพยาบาลนิติจิตเวชด้านการประเมินภาวะอันตรายและความปลอดภัยต่อสังคมตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา 48

ผลการปฏิบัติตามมาตรฐานฯ	n	Mean	S.D.	t	df	p-value
คะแนนเฉลี่ยของการปฏิบัติกิจกรรมการพยาบาล						
กลุ่มที่กำลังปฏิบัติงานดูแลผู้ป่วยนิติจิตเวช	30	49.67	12.548	4.486	58	.000
กลุ่มที่กำลังปฏิบัติงานดูแลผู้ป่วยจิตเวช	30	27.03	24.620			
คะแนนเฉลี่ยของผลลัพธ์ที่คาดหวัง						
กลุ่มที่กำลังปฏิบัติงานดูแลผู้ป่วยนิติจิตเวช	30	13.23	1.454	4.791	58	.000
กลุ่มที่กำลังปฏิบัติงานดูแลผู้ป่วยจิตเวช	30	7.37	6.546			

4. มาตรฐานการปฏิบัติการพยาบาลผู้ป่วยนิติจิตเวชฉบับสมบูรณ์

มาตรฐานการปฏิบัติการพยาบาลผู้ป่วยนิติจิตเวชฉบับสมบูรณ์ ประกอบด้วย มาตรฐานหลัก จำนวน 3 มาตรฐาน มาตรฐานย่อย จำนวน 26 มาตรฐาน มีกิจกรรมการพยาบาลทั้งสิ้น จำนวน 184 กิจกรรม และผลลัพธ์ที่คาดหวัง จำนวน 40 ผลลัพธ์ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

มาตรฐานการปฏิบัติการพยาบาลนิติจิตเวชด้านการประเมินความสามารถของบุคคลในการดำเนินชีวิตประจำวันตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ประกอบด้วย 8 มาตรฐานย่อย มีกิจกรรมการพยาบาลทั้งสิ้น จำนวน 55 กิจกรรม และผลลัพธ์ที่คาดหวัง จำนวน 12 ผลลัพธ์ ดังนี้

มาตรฐานที่ 1 การประเมินปัญหาและความต้องการตามประเด็นทางกฎหมายจำนวน

12 กิจกรรมและผลลัพธ์ที่คาดหวัง จำนวน 1 ผลลัพธ์

มาตรฐานที่ 2 การวินิจฉัยทางการพยาบาลนิติจิตเวช จำนวน 5 กิจกรรม และผลลัพธ์ที่คาดหวัง จำนวน 1 ผลลัพธ์

มาตรฐานที่ 3 การวางแผนการพยาบาลนิติจิตเวชจำนวน 5 กิจกรรม และผลลัพธ์ที่คาดหวัง จำนวน 1 ผลลัพธ์

มาตรฐานที่ 4 การปฏิบัติการพยาบาลนิติจิตเวชจำนวน 11 กิจกรรม และผลลัพธ์ที่คาดหวัง จำนวน 3 ผลลัพธ์

มาตรฐานที่ 5 การดูแลต่อเนื่องจำนวน 6 กิจกรรม และผลลัพธ์ที่คาดหวัง จำนวน 3 ผลลัพธ์

มาตรฐานที่ 6 การประเมินผลการปฏิบัติการพยาบาลนิติจิตเวชจำนวน 6 กิจกรรม และผลลัพธ์ที่คาดหวัง จำนวน 1 ผลลัพธ์

มาตรฐานที่ 7 การให้ข้อมูลและความรู้ด้านกฎหมายหรือกระบวนการยุติธรรมที่เกี่ยวข้อง จำนวน 5 กิจกรรม และผลลัพธ์ที่คาดหวัง จำนวน 1 ผลลัพธ์

มาตรฐานที่ 8 การบันทึกทางการพยาบาลนิติจิตเวชจำนวน 5 กิจกรรม และผลลัพธ์ที่คาดหวัง จำนวน 1 ผลลัพธ์

มาตรฐานการปฏิบัติการพยาบาลนิติจิตเวชด้านการประเมินความสามารถของบุคคลในการต่อสู้คดีตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 14 ประกอบด้วย 9 มาตรฐานย่อย มีกิจกรรมการพยาบาลทั้งสิ้น จำนวน 70 กิจกรรม และ ผลลัพธ์ที่คาดหวัง จำนวน 14 ผลลัพธ์ ดังนี้

มาตรฐานที่ 1 การประเมินปัญหาและความต้องการตามประเด็นทางกฎหมาย จำนวน 14 กิจกรรม และผลลัพธ์ที่คาดหวัง จำนวน 1 ผลลัพธ์

มาตรฐานที่ 2 การวินิจฉัยทางการพยาบาลนิติจิตเวชจำนวน 5 กิจกรรม และผลลัพธ์ที่คาดหวัง จำนวน 1 ผลลัพธ์

มาตรฐานที่ 3 การวางแผนการพยาบาลนิติจิตเวชจำนวน 4 กิจกรรม และผลลัพธ์ที่คาดหวัง จำนวน 1 ผลลัพธ์

มาตรฐานที่ 4 การปฏิบัติการพยาบาลนิติจิตเวชจำนวน 14 กิจกรรม และผลลัพธ์ที่คาดหวัง จำนวน 3 ผลลัพธ์

มาตรฐานที่ 5 การดูแลต่อเนื่องจำนวน 11 กิจกรรม และผลลัพธ์ที่คาดหวัง จำนวน 3 ผลลัพธ์

มาตรฐานที่ 6 ประเมินผลการปฏิบัติการพยาบาลนิติจิตเวชจำนวน 6 กิจกรรม และผลลัพธ์ที่คาดหวัง จำนวน 1 ผลลัพธ์

มาตรฐานที่ 7 การให้ข้อมูลและความรู้ด้านกฎหมายหรือกระบวนการยุติธรรมที่เกี่ยวข้อง จำนวน 5 กิจกรรม และผลลัพธ์ที่คาดหวัง จำนวน 1 ผลลัพธ์

มาตรฐานที่ 8 การบันทึกทางการพยาบาลนิติจิตเวชจำนวน 5 กิจกรรมและผลลัพธ์ที่คาดหวัง จำนวน 2 ผลลัพธ์

มาตรฐานที่ 9 การเฝ้าระวังผู้ได้รับผลกระทบและป้องกันภาวะอันตรายต่อสังคมจำนวน 6 กิจกรรมและผลลัพธ์ที่คาดหวัง จำนวน 1 ผลลัพธ์

มาตรฐานการปฏิบัติการพยาบาลนิติจิตเวชด้านการประเมินภาวะอันตรายและความปลอดภัยต่อสังคมตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 48 ประกอบด้วย 9 มาตรฐานย่อย มีกิจกรรมการพยาบาลทั้งสิ้น จำนวน 59 กิจกรรมและผลลัพธ์ที่คาดหวัง จำนวน 14 ผลลัพธ์ ดังนี้

มาตรฐานที่ 1 การประเมินปัญหาและความต้องการตามประเด็นทางกฎหมายจำนวน 6 กิจกรรมและผลลัพธ์ที่คาดหวังจำนวน 1 ผลลัพธ์

มาตรฐานที่ 2 การวินิจฉัยทางการพยาบาลนิติจิตเวชจำนวน 6 กิจกรรม และผลลัพธ์ที่คาดหวัง จำนวน 1 ผลลัพธ์

มาตรฐานที่ 3 การวางแผนการพยาบาลนิติจิตเวชจำนวน 5 กิจกรรม และผลลัพธ์ที่คาดหวัง จำนวน 1 ผลลัพธ์

มาตรฐานที่ 4 การปฏิบัติการพยาบาลนิติจิตเวชจำนวน 13 กิจกรรม และผลลัพธ์ที่คาดหวัง จำนวน 2 ผลลัพธ์

มาตรฐานที่ 5 การดูแลต่อเนื่องจำนวน 7 กิจกรรม และผลลัพธ์ที่คาดหวัง จำนวน 3 ผลลัพธ์

มาตรฐานที่ 6 การประเมินผลการปฏิบัติการ

พยาบาลนิติจิตเวชจำนวน 6 กิจกรรม และผลลัพธ์
ที่คาดหวัง จำนวน 2 ผลลัพธ์

มาตรฐานที่ 7 การให้ข้อมูลและความรู้
ด้านกฎหมายหรือกระบวนการยุติธรรมที่เกี่ยวข้อง
จำนวน 5 กิจกรรม และผลลัพธ์ที่คาดหวัง จำนวน
1 ผลลัพธ์

มาตรฐานที่ 8 การบันทึกทางการแพทย์พยาบาล
นิติจิตเวชจำนวน 5 กิจกรรม และผลลัพธ์ที่
คาดหวัง จำนวน 2 ผลลัพธ์

มาตรฐานที่ 9 การเยียวยาผู้ได้รับผลกระทบ
และป้องกันภาวะอันตรายต่อสังคมจำนวน 6
กิจกรรมและผลลัพธ์ที่คาดหวัง จำนวน 1 ผลลัพธ์

5. เกณฑ์ชี้วัดคุณภาพการปฏิบัติการพยาบาลนิติจิตเวชในประเด็นความสามารถของบุคคลและ ภาวะอันตรายต่อสังคมของผู้ป่วยนิติจิตเวช

ตัวชี้วัด	เกณฑ์	วิธีคำนวณ
1. อัตราการหลบหนีสำเร็จของผู้ป่วย นิติจิตเวช	0	$\frac{\text{จำนวนผู้ป่วยในนิติจิตเวชที่หลบหนีออกจากโรงพยาบาลสำเร็จ} \times 100}{\text{จำนวนผู้ป่วยในนิติจิตเวชที่รับไว้ในเดือนนั้น}}$
2. อัตราผู้ป่วยนิติจิตเวชที่ถูกส่งตรวจ ประเมินความสามารถของบุคคลตาม กฎหมายแพ่งและพาณิชย์ที่ได้รับการ สังเกตและการประเมินครอบคลุมตาม เกณฑ์ที่กำหนด	100	$\frac{\text{จำนวนผู้ป่วยนิติจิตเวชที่ถูกส่งตรวจประเมินความสามารถของบุคคลตามกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ที่ได้รับการสังเกตและประเมินครอบคลุมตามเกณฑ์ที่กำหนด} \times 100}{\text{จำนวนผู้ถูกส่งตรวจประเมินความสามารถของบุคคลตามกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ทั้งหมดในช่วงเวลาเดียวกัน}}$
3. ร้อยละของผู้ป่วยนิติจิตเวชที่ส่งตรวจ ตามกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 14 ได้รับการเตรียมความพร้อม ในการต่อสู้คดีตามเกณฑ์	90	$\frac{\text{จำนวนผู้ป่วยนิติจิตเวชที่ส่งตรวจตามกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญามาตรา 14 และได้รับการเตรียมความพร้อมในการต่อสู้คดีตามเกณฑ์ที่กำหนด} \times 100}{\text{จำนวนผู้ป่วยนิติจิตเวชที่ส่งตรวจตามกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญามาตรา 14 ทั้งหมดในช่วงเวลาเดียวกัน}}$
4. อัตราผู้ป่วยนิติจิตเวชที่ศาลส่ง รักษาจนกว่าจะปลอดภัยต่อสังคมตาม กฎหมายอาญามาตรา 48 ได้รับการเตรียม ความพร้อมตามเกณฑ์ก่อนจำหน่าย	100	$\frac{\text{จำนวนผู้ป่วยนิติจิตเวชที่ศาลส่งรักษาจนกว่าจะปลอดภัยต่อสังคมตามกฎหมายอาญามาตรา 48 ได้รับการเตรียมความพร้อมตามเกณฑ์ก่อนจำหน่าย} \times 100}{\text{จำนวนผู้ป่วยนิติจิตเวชที่ศาลส่งรักษาจนกว่าจะปลอดภัยต่อสังคมตามกฎหมายอาญามาตรา 48 ในช่วงเวลาเดียวกัน}}$

ตัวชี้วัด	เกณฑ์	วิธีคำนวณ
5. ร้อยละของผู้ป่วยนิติจิตเวชและครอบครัวได้รับข้อมูลและขั้นตอนของกระบวนการยุติธรรมที่เกี่ยวข้องตามเกณฑ์ที่กำหนด	98	$\frac{\text{จำนวนผู้ป่วยนิติจิตเวชและครอบครัวที่ได้รับข้อมูลและความรู้ในขั้นตอนของกระบวนการยุติธรรมที่เกี่ยวข้อง} \times 100}{\text{จำนวนผู้ป่วยนิติจิตเวชที่รับไว้ในช่วงเวลาเดียวกัน}}$
6. อัตราการก่อคดีซ้ำของผู้ป่วยนิติจิตเวชที่จำหน่าย	2	$\frac{\text{จำนวนผู้ป่วยนิติจิตเวชที่จำหน่ายทั้งหมดใน 1 ปี และก่อคดีซ้ำ} \times 100}{\text{จำนวนผู้ป่วยนิติจิตเวชที่จำหน่ายทั้งหมดใน 1 ปี}}$

การอภิปรายผลการวิจัย

การพัฒนาร่างมาตรฐานการปฏิบัติการพยาบาลนิติจิตเวช

ในขั้นตอนการพัฒนาร่างมาตรฐานการปฏิบัติการพยาบาลนิติจิตเวช ผู้ทรงคุณวุฒิให้ข้อเสนอแนะในการปรับแก้เพียงเล็กน้อย ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจากผู้วิจัยพัฒนาร่างมาตรฐานการปฏิบัติการพยาบาลนิติจิตเวชโดยอาศัยแนวคิดมาตรฐานบริการการพยาบาลและผดุงครรภ์ระดับทุติยภูมิและระดับตติยภูมิ พ.ศ. 2548 (สภาการพยาบาล, 2548) และแนวคิดกระบวนการพยาบาลร่วมกับการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับการพยาบาลนิติจิตเวช จึงทำให้ได้ร่างมาตรฐานการปฏิบัติการพยาบาลนิติจิตเวชที่มีความครอบคลุมและตรงกับสิ่งที่ต้องปฏิบัติสำหรับผู้ป่วยนิติจิตเวชอย่างแท้จริง รวมทั้งการกำหนดคุณสมบัติของผู้ทรงคุณวุฒิที่เป็นผู้ที่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการพัฒนาร่างมาตรฐานการปฏิบัติการพยาบาลผู้ป่วยนิติจิตเวชครอบคลุมทั้งด้านการพยาบาลผู้ป่วยนิติจิตเวชและด้านการพัฒนามาตรฐานทางการพยาบาลสุขภาพจิตและจิตเวชอย่างแท้จริง จึงทำให้ได้ร่างมาตรฐาน

ที่มีเนื้อหาตรงกับสิ่งที่ต้องปฏิบัติในการให้การพยาบาลผู้ป่วยนิติจิตเวช

นอกจากนี้ จากการหาความสอดคล้องของความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ ในรอบที่ 3 พบว่า ผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่านมีความเห็นสอดคล้องกันในแต่ละกิจกรรมการพยาบาลและผลลัพธ์ที่คาดหวังกับผู้ป่วยตามมาตรฐานการปฏิบัติการพยาบาลนิติจิตเวชทุกข้อมากกว่าร้อยละ 80.00 ซึ่งความเห็นดังกล่าวตรงกับเกณฑ์ที่กำหนดไว้ว่า ผู้ทรงคุณวุฒิต้องมีความเห็นในแต่ละกิจกรรมสอดคล้องกันตั้งแต่ร้อยละ 80.00 ขึ้นไป (บุญใจ ศรีสถิตยัณรากร, 2547) จึงยังคงกิจกรรมการพยาบาลทุกข้อไว้ในมาตรฐานการปฏิบัติการพยาบาลนิติจิตเวชต่อไป

ส่วนการหาความสอดคล้องของความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิในรอบที่ 4 และ 5 พบว่า กิจกรรมการพยาบาลและผลลัพธ์ที่คาดหวังกับผู้ป่วยส่วนใหญ่เป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ คือ ค่ามัธยฐานมากกว่า 3.50 (Mean = 5.00) และมีค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ไม่เกิน 1.50 (ระหว่าง 0 – 1.0) ทุกข้อ ซึ่งสอดคล้องกับที่ บุญใจ ศรีสถิตยัณรากร (2547) ได้กล่าวไว้ว่า การจะคัดเลือกข้อความใด ๆ ใวนั้น จะต้องผ่านเกณฑ์ คือ

มีค่ามัธยฐานตั้งแต่ 3.50 ขึ้นไป ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ไม่เกิน 1.50 ทั้งนี้เนื่องมาจากในขั้นตอนของการพัฒนาร่างมาตรฐาน ผู้วิจัยได้กำหนดกิจกรรมต่างๆ มีความเฉพาะเจาะจงสำหรับใช้ปฏิบัติกับผู้ป่วยนิติจิตเวชในประเด็นความสามารถของบุคคลและภาวะอันตรายต่อสังคม เช่นเดียวกับที่ Mason (1994) ได้กล่าวไว้ว่า การสร้างมาตรฐานการพยาบาลต้องคำนึงถึงความชัดเจน คือ ผู้ใช้มาตรฐานการพยาบาลต้องสามารถเข้าใจได้ตรงกันและสามารถวัดผลได้ คือ เกณฑ์ที่สร้างขึ้นมาต้องสามารถบอกได้ว่า มาตรฐานที่สร้างขึ้นมาสามารถบรรลุวัตถุประสงค์หรือไม่

การนำร่างมาตรฐานการปฏิบัติการพยาบาลนิติจิตเวชฉบับสมบูรณ์ไปทดลองใช้

จากการนำร่างมาตรฐานการปฏิบัติการพยาบาลนิติจิตเวชฉบับสมบูรณ์ไปให้พยาบาลวิชาชีพที่กำลังปฏิบัติงานดูแลผู้ป่วยนิติจิตเวชทดลองใช้พบว่า ส่วนใหญ่สามารถปฏิบัติตามกิจกรรมการพยาบาลตามมาตรฐานการปฏิบัติการพยาบาลนิติจิตเวชและมีผลลัพธ์ที่คาดหวังกับผู้ป่วยตั้งแต่ร้อยละ 80.00 ขึ้นไป ทั้งนี้เนื่องจากกิจกรรมที่กำหนดไว้ในแต่ละมาตรฐานย่อยนั้น ส่วนใหญ่เป็นกิจกรรมที่ต้องปฏิบัติเกี่ยวกับการประเมินในประเด็นความสามารถของบุคคลและภาวะอันตรายต่อสังคมของผู้ป่วยนิติจิตเวช ดังที่ Coram (2004) กล่าวว่า การพยาบาลนิติจิตเวชเป็นงานที่มุ่งในการตรวจสอบทำความเข้าใจเกี่ยวกับการรวบรวมข้อมูลและประเมินภาวะสุขภาพจิต การประเมินผลข้อมูล และ การบำบัดรักษาผู้ป่วยนอกจากนี้ Hufft (2000) กล่าวว่า การพยาบาลนิติจิตเวชเป็นการปฏิบัติการพยาบาลโดยผสมผสานศาสตร์ทางการพยาบาลนิติเวช

วิทยาและกระบวนการยุติธรรม โดยพยาบาลจิตเวชที่ปฏิบัติหน้าที่ดูแลผู้ป่วยนิติจิตเวช มีบทบาทหน้าที่หลักดังต่อไปนี้ 1) การพิสูจน์หลักฐาน 2) ค้นหาและรวบรวมหลักฐาน 3) การรวบรวมข้อมูลเอกสาร และ 4) การรักษาความลับรวมทั้ง Goll-McGee (1999) ได้กล่าวไว้ว่า บทบาทหลักที่สำคัญที่พยาบาลจิตเวชที่ปฏิบัติหน้าที่ดูแลผู้ป่วยนิติจิตเวชต้องปฏิบัติ คือ 1) บทบาทของการค้นหาเกี่ยวกับเจตนาและความคิดในขณะก่อคดี ซึ่งทั้ง 2 ประเด็นนี้บอกถึงความรุนแรงของข้อกล่าวหา/คดี และอาจมีผลต่อการพิจารณาตัดสินโทษของผู้ก่อคดี และ 2) บทบาทของการเป็นผู้ให้การบำบัดคือ การรวบรวมพยานหลักฐานที่ต้องใช้ระยะเวลาต้องอาศัยการสังเกตอาการพฤติกรรม และการบันทึกรายงานอาการต่างๆ ที่พบให้สอดคล้องกับปัญหาและความต้องการของผู้ป่วย โดยต้องอาศัยความรู้ด้านสรีรวิทยาการพยาบาลนิติจิตเวช การพยาบาลจิตเวชและสุขภาพจิต การพยาบาลในเรือนจำ การบังคับใช้กฎหมาย และกระบวนการพิจารณาคดี

นอกจากนี้ กิจกรรมการพยาบาลที่กำหนดไว้ในมาตรฐานฉบับนี้ยังสะท้อนให้เห็นถึงสมรรถนะที่จำเป็นของพยาบาลวิชาชีพที่ปฏิบัติงานด้านการพยาบาลนิติจิตเวชเช่นเดียวกับที่ภาวินี บุตรแสน (2557) ได้กล่าวไว้ว่า พยาบาลวิชาชีพที่ปฏิบัติงานด้านการพยาบาลนิติจิตเวชต้องมีสมรรถนะที่แสดงให้เห็นถึงการมีความรู้ความสามารถและทักษะดังนี้ 1) การรับผู้ป่วยนิติจิตเวชไว้เป็นผู้ป่วยในจากหน่วยงานนำส่งต่าง ๆ 2) การเตรียมความพร้อมของผู้ป่วยเพื่อการประชุมวินิจฉัยทางนิติจิตเวช 3) การรวบรวมข้อมูลด้านคลินิกและกฎหมาย พร้อมทั้งประเมินทางการ

พยาบาลจากผู้ป่วย ญาติ/ผู้นำส่งและเอกสารที่เกี่ยวข้อง 4) การพิทักษ์สิทธิผู้ป่วย 5) การบำบัดรักษาด้วยกลุ่มเฉพาะที่เกี่ยวข้องกับประเด็นทางกฎหมาย เช่น กลุ่มเตรียมความพร้อมในการต่อสู้คดี กลุ่มเตรียมความพร้อมในการกลับเข้าสู่สังคม และกลุ่มเตรียมความพร้อมก่อนจำหน่าย 6) การเข้าร่วมวินิจัยทางนิติจิตเวชตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 14 7) การให้คำแนะนำ การเป็นที่ปรึกษาและการให้ความรู้แก่หน่วยงานอื่นๆ ญาติ ทนายหรือผู้ป่วย 8) การดำเนินการเมื่อเจ้าหน้าที่ราชทัณฑ์รับตัวผู้ป่วยไปขึ้นศาล 9) การเป็นผู้ประสานงานกับหน่วยงานอื่น ๆ 10) การจำหน่ายผู้ป่วยนิติจิตเวช 11) การให้ความรู้แก่ ผู้ป่วย ญาติและผู้นำส่ง เกี่ยวกับขั้นตอนการวินิจัยทางนิติจิตเวช 12) การเป็นผู้บำบัดรักษา 13) การดำเนินการตามมาตรการความปลอดภัย 14) การเตรียมผู้ป่วยเพื่อเบิกถอนมาตรการความปลอดภัยตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 48 และ 15) การประชุมพิจารณาเบิกถอนมาตรการความปลอดภัยตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 48

ส่วนผลจากการวิเคราะห์เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยที่ได้จากแบบสอบถามการปฏิบัติกิจกรรมตามมาตรฐานการปฏิบัติการพยาบาลนิติจิตเวช ระหว่างกลุ่มตัวอย่างที่กำลังปฏิบัติงานดูแลผู้ป่วยนิติจิตเวชและกลุ่มตัวอย่างที่กำลังปฏิบัติงานดูแลผู้ป่วยจิตเวช พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่กำลังปฏิบัติงานดูแลผู้ป่วยนิติจิตเวชมีคะแนนเฉลี่ยทั้งกิจกรรมการพยาบาลและผลลัพธ์ที่คาดหวังสูงกว่ากลุ่มที่กำลังปฏิบัติงานดูแลผู้ป่วยจิตเวช อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < .01$) แสดงให้เห็นว่า กิจกรรมการพยาบาลที่กำหนดไว้ในมาตรฐานการ

ปฏิบัติการพยาบาลนิติจิตเวชมีความเฉพาะเจาะจงสำหรับการดูแลผู้ป่วยนิติจิตเวชที่ส่งมารับการประเมินในประเด็นความสามารถของบุคคลและภาวะอันตรายต่อสังคมอย่างแท้จริง

ข้อเสนอแนะ

มาตรฐานการปฏิบัติการพยาบาลนิติจิตเวชเป็นมาตรฐานการพยาบาลเฉพาะทางสำหรับบุคคลที่มีปัญหาสุขภาพจิตและจิตเวชที่มีเกี่ยวข้องกับกระบวนการยุติธรรมและความเป็นธรรมทางสังคม ผู้ที่นำมาตราฐานนี้ไปใช้ควรศึกษากฎหมายที่เกี่ยวข้องกับงานนิติจิตเวช ซึ่งจะทำให้การนำมาตรฐานไปใช้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อวิชาชีพพยาบาลและผู้รับบริการทุกภาคส่วนของสังคม รวมทั้งมีการติดตามประเมินผลเป็นระยะเพื่อพัฒนาอย่างต่อเนื่องต่อไป

กิตติกรรมประกาศ

คณะผู้วิจัยขอขอบพระคุณผู้อำนวยการและรองผู้อำนวยการฝ่ายการพยาบาลของสถาบันกัลยาณ์ราชนครินทร์ โรงพยาบาลจิตเวชสงขลาราชนครินทร์ และโรงพยาบาลจิตเวชขอนแก่นราชนครินทร์ ที่ได้ให้ความกรุณาสันับสนุนช่วยเหลือและอำนวยความสะดวกในการเก็บข้อมูลวิจัยเป็นอย่างดี

เอกสารอ้างอิง

- บุญใจ ศรีสถิตยัณรากร. (2547). *ระเบียบวิธีการวิจัยทางการพยาบาลศาสตร์*. กรุงเทพมหานคร: ยูเออนด์ไออินเตอร์มีเดีย.
- เบญจวรรณ สามสาตี, บุปผา ดวงเดือน และ เพ็ญพรรณ ชิตวร. (2551). *การพัฒนา*

- มาตรฐานการพยาบาลนิติจิตเวชของ
โรงพยาบาลจิตเวช. กรุงเทพมหานคร:
สถาบันกัลยาณ์ราชนครินทร์.
- ภาวินี บุตรแสน. (2557). *สมรรถนะพยาบาลนิติ
จิตเวช*. เอกสารประกอบการอบรมเชิง
ปฏิบัติการกระบวนการนิติจิตเวชสำหรับ
ทีมสหวิชาชีพ. กรุงเทพมหานคร: สถาบัน
กัลยาณ์ราชนครินทร์.
- สภาการพยาบาล. (2548). *มาตรฐานบริการการ
พยาบาลและการผดุงครรภ์ระดับตติยภูมิ
และระดับตติยภูมิ*. นนทบุรี: สภาการ
พยาบาล.
- สำนักการพยาบาล. (2550). *มาตรฐานการพยาบาล
ในโรงพยาบาล (ปรับปรุงครั้งที่ 2)*. นนทบุรี:
องค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึก.
- Coram, J. (2004). Forensic psychiatric nursing.
In C. R. Kneisl, H. S. Wilson, & E.
Triyoboff (Eds.). *Contemporary psychiatric-
mental health nursing*. Upper Saddle River,
N.J: Pearson/Prentice Hall.
- Goll-McGee, B. (1999). The role of the clinical
forensic nurse in critical care. *Critical Care
Nursing Quarterly*, 22 (1), 8-18.
- Hufft, A. G. (2000). The role of the forensic nurse
in the USA. In D. Robinson, & A. Kettles
(Eds.). *Forensic nursing and the multi-
disciplinary care of the mentally disordered
offender*. London: Jessica Kingsley
Publishers.
- Mason, E. J. (1994). *How to write meaningful
nursing standard (3rd ed.)*. New York:
Delmar Publishers.